

Author: Zsuzsanna, Möhring-Kéthely
Affiliation: Budapest University of Technology
Title: A GADIGAL TALE
Citation: Metszet, Vol 16, No 4 (2025), pp 24-29,
DOI: 10.33268/Met.2025.4.4

<https://doi.org/10.33268/Met.2025.4.4>

Received: 12 April 2025

Accepted: 12 June 2025

Published: 18 July 2025

DARLINGTON STATE SCHOOL, SYDNEY,
AUSTRALIA

ARCHITECT: FJCSTUDIO

The Darlington Public School in Sydney stands as a testament to a culturally embedded architectural philosophy, earning it the 2024 World Architecture Festival's Building of the Year award. The institution's ethos begins with a profound acknowledgment of the Gadigal people of the Eora Nation, on whose land the school is built, a principle that deeply informs the

building's design. By seamlessly weaving together the area's Indigenous heritage, the historical context of the colonial school system, and innovative, sustainable practices, the project creates a unique learning environment. Through extensive community collaboration, the design respects its predecessor's brick architecture while introducing modern, flexible learning spaces that connect the interior with the outdoors. The "Connection to Country" concept is central, integrating Indigenous art and storytelling to foster a deep sense of place and history, thereby creating a holistic educational experience that looks to both the past and the future as a model for educational architecture worldwide.

01

EGY GADIGAL TÖRTÉNET

DARLINGTONI ÁLLAMI ISKOLA | AUSZTRÁLIA

„A tanulás, az élmény és a kulturális gyarapodás központja. Elismerjük és tiszteletünket fejezzük ki az Eora nemzet Gadigal népének, akiknek földjén gyermekeink iskolába járnak”, [1] olvasható a darlingtoni állami iskola honlapjának nyitóoldalán.

—Elsőre talán meglepőnek tűnhet ez az ars poetica, melyet az intézmény ezzel a két mondattal megfogalmaz, azonban az épületet és történetének mélységeit feltárva egyre érthetőbbé válik ez a tudatos kulturális beágyazottság. A tervezés gondolati gazdagsága sok apró részletéből áll össze egy kerek történetté. Az épület egyszerre idézi meg a terület őslakos múltját és a történeti iskolarendszert, teszi mindezt egy fenntartható, környezetét tisztelő, innovatív házat

alkotva, melynek újító szellemű oktatási tereiben létrehozza a közösség és a tanulás tereit. Egyszerre tekint a múltba és a jövőbe.

—Darlington Sydney egyik régi negyede, melynek története Ausztrália kolonizálása előtti időkbe nyúlik vissza. A régészeti kutatások szerint a terület feltehetően 45-50 000 ezer éve lakott, a kolonizálás idején a környék őslakosai az Eora nemzethez tartozó Gadigal népcsoport volt, azonban a britek által behurcolt betegségek hatására az itt élt korábbi népesség erősen megfogyatkozott, és idővel asszimilálódott. Az első írásos dokumentum, mely Darlingtont említi, ugyancsak egy iskolaalapítás kapcsán keletkezett, és később is jelentős oktatási intézmények kaptak itt helyet, többek között a Sydney Egyetem épületei.

02

- 01 Átnézeti kép az udvarról, délkeleti irányból, a biciklitároló, az előadóterem és a déli lépcsőház tömegével
 02 Átnézeti kép az udvar északkeleti sarkából a sportpályáról, jól érvényesül az összetett épülettömeg gazdag rétegzettsége

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Fjstudio

FOTÓ | PHOTO
 Brett Boardman,
 Anthony Fretwell

SZERZŐ | AUTHOR
 Möhring-Kéthely Zsuzsanna

—Mára a terület egy kedvelt, külvárosias hangulatú lakóhely a város szívében, a központi kereskedelmi negyed szomszédságában. A kerületet határoló Golden Grove Streeten 2023-ban adták át ezt az új állami iskolát, mely egy korábbi oktatási intézmény helyén épült. Az épületet nemcsak az itt élők fogadták örömmel, de az építészszakma is általános lelkesedéssel üdvözölte. A ház több szakmai kitüntetés mellett elnyerte a 2024-es Építészeti Világ Fesztiválon az Év épülete díjat. A szingapúri díjátadón a zsűri nevében a World Architecture Festival programigazgatója, Paul Finch így fogalmazott laudációjában:

—„A nyertes projekt építészé feltárta és kibővítette a megrendelő formális programját, hogy befogadhasa a helyi közösség és a különböző felhasználók szempontjait és tapasztalatait. Mindez a hely, a kultúra és

az idő történetének gazdag lenyomatát eredményezi egy olyan költőien formált épületben, ahol a topográfia és a táj, kint és bent, a forma és az anyagok zökkenőmentesen, meglepő harmóniában áramlanak. Egyben inspiráló javaslatot tesz a történelmi különbségek elismerésére és összeegyeztetésére – útmutató lehet mindenki számára egy szebb és jobb jövő felé.” [2]

—A tény, hogy egy ilyen nivós világversenyen a fődíjat egy visszafogott méretű és kifejezetten a fenntarthatóságot, a gazdag történeti beágyazottságot, a környezeti kapcsolódást fókuszba helyező projekt nyerte el, mutathatja azt az üdvözlendő tendenciát, ami a lokális értékek megbecsülését és a környezeti és szociális problémák érzékeny megközelítését helyezi előtérbe.

—Az új iskola egy meglévő intézmény történetének folytatása, melynek épületállománya szűkös tereivel,

03

leromlott állapotával már nem szolgálta megfelelően az ellátandó funkciót, emellett a terület megnövekedett lakosságához igazodva kapacitásnövelés is szükségessé vált. Az fjcstudio a korábbi mestertervet egy nagyszabású közösségi tervezés keretén belül újragondolva kapcsolódott be a történetbe. Michelle McCormack, az iskola igazgatója egy helyi újságnak adott interjújában így fogalmazott: „Ez egy nagyon erős közösség iskolája volt, így fontos szemponttá vált, hogy meg tudjuk ragadni azt az érzést, amilyen az iskola a lebontása előtt volt.” [3] A helyi lakosság aktivitása a tervezők számára is inspirálóan hatott. „Az egyik dolog, ami igazán megdöbbentett minket a közösségben, az volt, hogy a tervezések alkalmával a szülők, a gyerekek és még a nagyszülők is mind ott voltak” [4] – mesélte Elizabeth Carpenter, a projekt egyik vezető tervezője.

— Ennek megfelelően a korábbi iskolaépület fontos vizuális előkép, melynek eredménye a régi és az új ház megjelenését is meghatározó téглаépítészet. Ez a gesztus jól olvashatóan folytatja azt az építészeti örökséget is, melyet Darlington részben ma is álló, történeti iskolaépületei jelentenek. A ház tágabb kontextusát tekintve is

04

- 03 Udvari homlokzat, középpontban a könyvtár kikerekedő tömegével
- 04 Az áttört fémllezzel burkolt hullámzó lépcsőház és emeleti közlekedő folyosó belső képe
- 05 Középső lépcsőház tömege az udvar felől, háttérben a könyvtárral

érzékenyen kapcsolódik a szomszédos egyetemi campus épületeihez, anyaghasználata pedig a közvetlen környezetével való vizuális kapcsolódásnak is eszköze, hiszen az utcaképet ugyancsak meghatározza a téглаépületek strukturált felületi megjelenése és színvilága.

— A közösség szempontjainak figyelembevételéről tanúskodik az is, hogy az új épület két lépésben épült fel, lehetővé téve így a korábbi alacsonyabb diákszám mellett, hogy a tanulók a helyszínen folytassák a tanulmányukat, a bontás előtt álló régi, majd pedig az újonnan elkészült épületrészekben, minimalizálva ezzel a költségeket és a kivitelezési időt.

— Az utcafronton a régi épület arányait idéző keskeny földszintes traktus húzódik végig, mellette visszahúzza magasodik a fő funkciót befogadó háromszintes épülettömeg. Az utca felől egy jól olvasható, archetipikus kapuív vezet be az udvarra, majd egy második kapun kilépve érhető el a kert. Ezzel a gesztussal az fjcstudio igyekezett egyensúlyt teremteni a tervezés nyitott és zárt aspektusai között, megvalósítva a rugalmas, többcélú használatot és közösségi szerepvállalást. Így elérhetővé vált a helyiek számára a fedett-nyitott tanulótér egy része, a könyvtár és

06

08

a közösségi terem, miközben kialakul egy biztonságot adó privát szféra a gyerekek számára is. A bejárati oldal merevebb, szerkesztett, geometrikus homlokzata az udvar felől lágy, hullámzó íveknek adja át a helyét. Ezekben az ívekben találhatóak a függőleges közlekedőmagok, összekötve a szinteket.

—A ház ennek a két jól elkülöníthető szerkezeti egységnek az összehangolásával jött létre. Az utcafronton futó lineáris téglaszerkezet a tanuló helyiségeket, a többcélú termet, kiszolgálófunkciókat és a műhelyeket fogadja be, míg az ívelt, organikus formavilágú perforált fém homlokzat finoman átöleli a gondosan megtervezett, nagy kültéri környezetet, a szabadtéri tanuláshoz és játékhoz kapcsolódó áramló tereket. A természetesen megvilágított, nagyméretű tanulóhelyiségek ösztönzik az elmélyülést és a kreativitást, míg a szabadtéri teraszok és játszóterek összekötik a tanulókat a természettel, egyensúlyt és átmenetet teremtve kültér és beltér között.

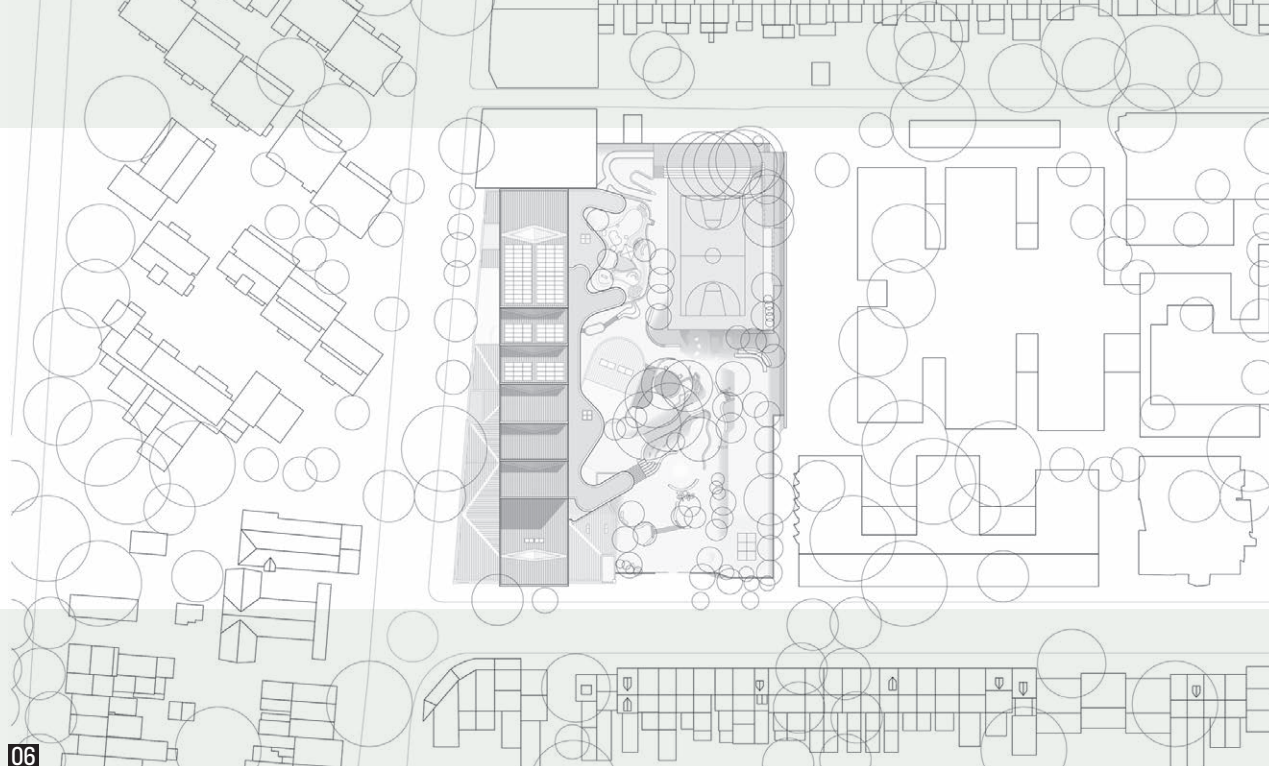
—Az iskola belső téri világának kialakításában a New Learning Environments oktatási tanácsadóival is együttműködtek a tervezők. Ennek eredménye egy rendkívül sokszínű, adaptálható térbeli konfiguráció, mely aktív, csendes, beltéri és szabadtéri oktatási és közösségi tereket kínál. Elhúzható falszakaszokkal a terek összennyithatóak, átjárhatóak, igény szerint alakíthatóak az aktuális foglalkozás jellegéhez és a résztvevők számához igazodva. A tantermek egyszerű fehér falait természetes hatású, natúr fa bútorzat egészíti ki, leülők, pihenősarkok és beépített tárolóhelyek. Az épület külső és belső

megjelenése kreatívan ötvözi a kortárs és hagyományos elemeket, tükrözve történelmét és a változó igényeket.

01-05 —A korábbi épületek bontásával jelentősen megnövekedett az udvar területe is. A kert egy őshonos növényzettel betelepített park, melyben sportpályák, játszóterek, mászóháló és egy száraz folyómedret imitáló szakasz is helyet kapott. Ez a felfedezésre, játékra inspiráló téri világ hozzájárul a természetet integráló, holisztikus tanulási környezet megteremtéséhez.

07 —A fenntarthatóságra, környezeti összhangra való törekvés az épület kialakításában is érvényesül. A ház energiahatékonysága érdekében a tervezők passzív stratégiákat alkalmaznak, többek közt kialakítottak esővízgyűjtő rendszert, megvalósul a természetes szellőzés, optimalizált megvilágítás és árnyékolás is. A termek ideális megvilágítottságát a felső szinten a megfelelően tájolt, fűrészfogas tetőzettel érték el, a további szinteken pedig magas parapetű, felső bevilágítókat terveztek, illetve függőleges árnyékolóbordákkal osztott, üvegezett felületek biztosítják a közvetett nappali fényt. A hullámzó perforált alumínium árnyékolószerkezet – a fedett-nyitott terek leválasztása mellett – megfelelően szűrt fényt biztosít az iskola közlekedő- és gyülekezőtereiben, mindemellett a sugárzó hőhatással szemben nyújt védelmet. Déli és nyugati oldalról a megőrzött, utcai fasorok biztosítanak természetes árnyékolást.

—Az épületben még egy kiemelt figyelmet kapó kulturális törekvés lenyomata érvényesül. A földrézméretű ország aktívan keresi és építi a kapcsolódási pontokat korábbi

06

06 Helyszínrajz

07 Emeleti alaprajz - a szokatlan alaprajzi kialakításon megfigyelhetőek az összenyitható, újszerű megfogalmazású tanulóterek

08 A főbejárat markáns, biztonságot sugalló téglafal

aboriginal múltjával, a kolonizáció során megélt, sokszor erőszakos, civilizációs sokk okozta törésvonalak, sebek gyógyítására. Ez a kezdeményezés világ szinten példaértékűnek tekinthető, hogy egy önmagát korábban magasabbrendűnek tekintő, újfajta civilizációt hozó népesség, egyfajta önvizsgálatot tartva utólagosan felismeri egy túlhaladottnak tekintett, teljesen más alapokon álló világszemlélet értékeit. Ez a megközelítés az ősi ausztráliai, aboriginal hagyományok esetében elsősorban az ősök tiszteletét és a földhöz, a helyhez, a természeti környezethez való spirituális mélységű kapcsolódást jelenti. A helyen keresztül kapcsolódva az előttünk járókhoz, a lábnyomukba lépve, tetteikből, történeteikből tanulva válik a természeti környezet maga is identitást képző elemmé.

—A projekt általános jellemzője, ennek a szemléletnek az érvényesülése a „Connection to country” koncepció. A tervezés során az első nemzetek véneivel, és őslakos művészeti csoportokkal való kiterjedt együttműködés keretén belül elérték az aboriginal kultúra hiteles integrálását. Legfontosabb hozadéka az a szellemi örökség, mely a házat oly sok szálon köti a helyhez. A tervet átítatja a történeti és környezeti kapcsolódás szándéka, mint a koncepciót alapvetően formáló filozófiai megközelítés. Az együttműködés sok további, egymást kiegészítő részleten keresztül valósul meg, így például a díszítőművészeti alkotások képi világában, a környezet ábrázolásban, a történetmesélés hagyományának átörökítésében, és a téri világ egyes elemeinek formálásában is.

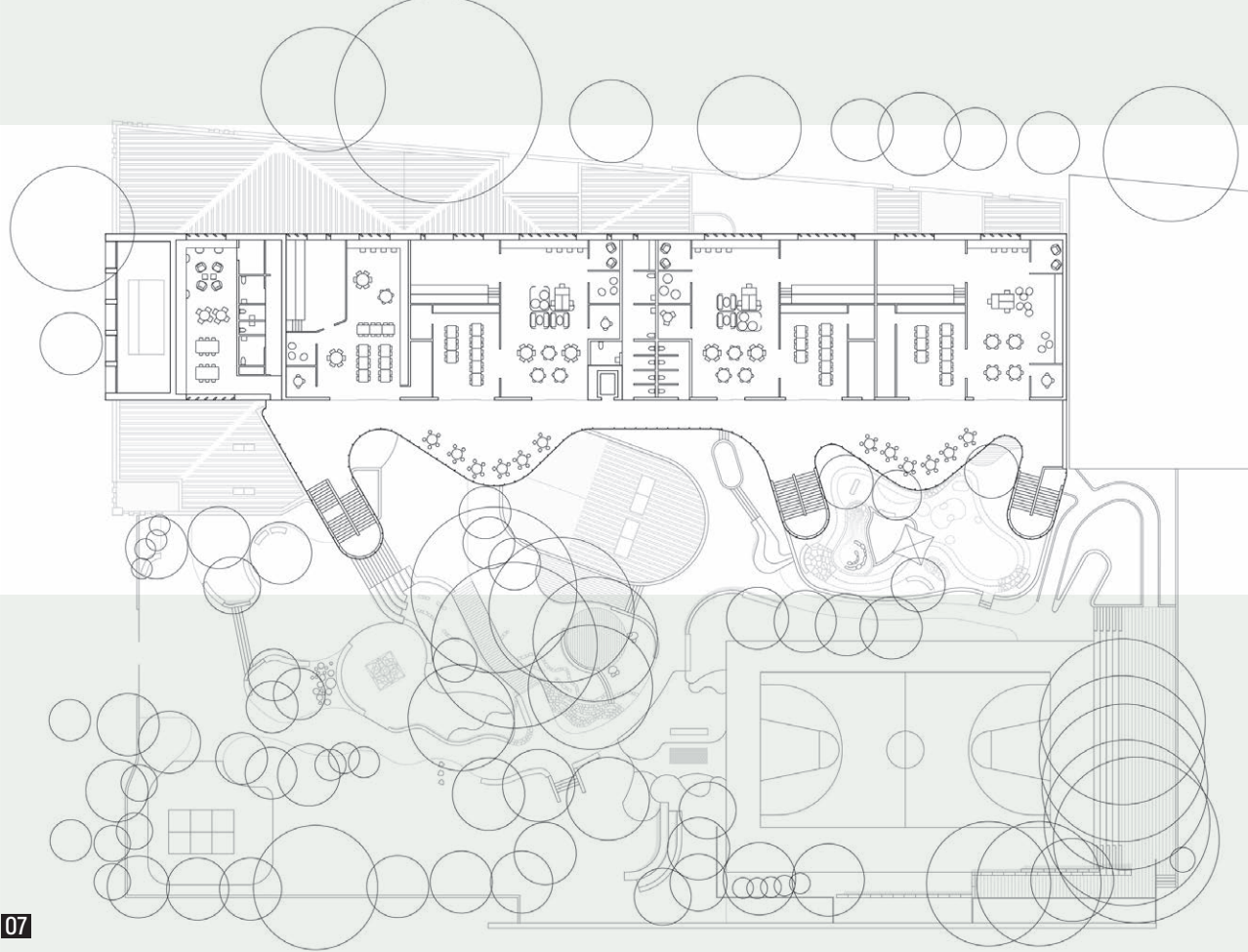
—Az épület udvara felől végigfutó ívelt árnyékoló feleveníti formájával és színvilágával a helyi topográfiát, mintázatában pedig az őshonos casuarina fák ismerhetőek fel. A korábban említett szabadtéri tanulóteraszok és kerti játszóterek amellet, hogy funkcionálisak,

egyben a hagyományos őslakos tanulási tereket is megidézik, elősegítve a természettel való kapcsolódást a tanórák során. A történetmesélés, mint a tudásátadás jellemző formája, kortárs eszköztáron keresztül érvényesül. Az épületen szétszór QR-kódok összekapcsolják a diákokat és a látogatókat a föld és a növények történeteivel, az egész iskolát egyfajta élő tanteremmé alakítva. A folytonosság megőrzésének fontos eleme Blak Douglas és Neil Thorne őslakos művészek alkotásainak integrálása is, falfestmények, burkolati mintázatok és az üvegszerkezeteken megjelenő ábrák formájában. Ez a kulturális narratíva a diákok számára a mindennapi megélt valóság részévé válik, gazdagítva ezzel a tanulás élményét.

—Ezen értékek megőrzése, átgondolt integrációja az iskolát a hely alapú tanulás erőteljes példájává teszik. Így teljessé válik az épületben tanulás alapvető fogalma a generációkon átívelő alkotásokon és történeteken keresztül.

—A jövő oktatási tereinek modelljeként a Darlington Public School új mércét állít fel a régió számára. Az új iskola tervezése során érvényesülő döntések hitelesen mutatják be az fjcstudio elkötelezettségét a környezet-tudatos, helyalapú építészet létrehozása iránt. Az épített örökséggel és az őslakos hagyományokkal való kapcsolat, az innovatív térformálás, a fenntartható gyakorlatok és a környezeti kapcsolódás átgondolt egybe yúrásával a projekt megkérdőjelezi az iskolaépítészet hagyományos elképzeléseit. Mindezen rétegek egymásra épülve, a helyi közösséggel összefonódva alkotják az iskola élő, dobogó szívét.

—Ezek olyan tanulságok, melyeket valóban érdemes szem előtt tartani Földünk bármely pontján tervezőknek és beruházóknak egyaránt.

07

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Darlington Public School [honlap], hozzáférhető: <<https://darlington-p.schools.nsw.gov.au/>> [utolsó belépés: 2025-04-25].
- [2] Niland, Josh: „World Building of the Year 2024 awarded to Australian public school design inspired by Aboriginal culture”, *Bustler*, Nov 8, 2024, hozzáférhető: <<https://bustler.net/news/tags/world-building-of-the-year/1898>> [utolsó belépés: 2025-04-25].
- [3] Boscaini, Joshua: „Darlington Public School in Sydney's inner-city awarded World Building of the Year in international competition”, *ABC News*, 2024-12-10, hozzáférhető: <<https://www.abc.net.au/news/2024-12-12/nsw-darlington-school-design-award-world-building-of-the-year/104596522>> [utolsó belépés: 2025-04-25].
- [4] Alouani-Roby, Timothy: „fjcstudio's dual INDE.Award-winning school”, *Indesignlive*, 2024-09-03, hozzáférhető: <<https://www.indesignlive.com/projects/darlington-fjcstudio>> [utolsó belépés: 2025-04-25].

08

ÉPÍTÉSZ: Richard Francis-Jones, Elizabeth Carpenter, Jason Searl, Marika Haromo, Kathryn Aldover, Thevaki Sivasubramaniam, Mona Mengpa Zhang, Richard Tripolone, Jen Brandwood, Natalie McEvoy, Prachi Chauhan, Brooke Matthews, Chad Dao, Margaret Metchev, Max Jefferys, Ileana Lanfranco, Maria Martinez, Myrrhine Fabricius | KIVITELEZŐ: AW Edwards Pty Ltd | ÉPÍTÉSI MENEDZSMENT: Mace | TERVEZÉSI KONZULTÁNS: Ethos Urban | STATIKA: Meinhardt-Bonacci | GÉPÉSZET: Umow Lai | AKUSZTIKA: Acoustic Logic, Pulse Acoustics | TŰZVÉDELEM: Warrington Fire | ÖRÖKSÉGVÉDELEM: GML Heritage | GEODÉZIA: CMS Surveyors | KERTÉSZMÉRNÖK: Jones & Jones | URBANISZTIKA: Stantec | FENNTARTHATÓSÁGI KONZULTÁNS: Integral Group | OKTATÁSI SZAKTANÁCSADÓ: New Learning Environments | GRAFIKA: AW Signs | KÖLTSÉGVETÉS: Donald Cant Watts Corke